

מיכל בקי

בציוריה של מיכל בקי אנשים, פעמים רבות, תקועים עד צוואר: בתוך גיגית מים, בתוך ישפופרת של שמיכה כמו שקשינה, בתוך חבית, מתחת לכסת פוך עבה, בתוך סירח מתגדתה, בתוך שרזול של חולצה. לפעמים הם תקועים שם לבדם, פעמים אחרות בזוגות. אבל תמיד הם טלצים להרים את ראשם כדי לשום אוויר צח מעל פני המים. למרות הסיטואציה החתוקת הציורים נקיים מכל מימד טראגי או פסימי, נכון יותר יחייה לאמר עליהם שמתקיים בהם מימד קומי. הציורים מצחיקים כיוון שהם מתארים סצנה יומיומית, ביתית, מוכרת לכל אחד, שבאמצעות הגזמה מינימלית, ועיוות קל ביותר, היא חופכת לסיטואציה מוזרה ומאיימת.

מבט נוסף מגלה שבקי מציינת בעיקר שתי קבוצות של דמויות: ילדות, או נערות צעירות, חוג - גבר ואישה. הילדה עוסקת בעולמה שלה - היא מתלבשת, רגנקעת בשרוולים, היא נועלת נעליים - על הידיים ומנסה לצעוד עליהן, היא נחה במחופך כשראשה למטת ורגליה למעלה. היא מתקשטת בזר יום-הולדת ושמלה פרחנית וראית מרושלת כלאחר קרב פרוי. המימד הילדותי, כביכול, של הציורים נרמז גם ברקע הוורוד - אלה למעשה שורת רישומים במכחול שחור, שצוירו על ורוד או ירקרק-מתוק. הרישום של בקי מיומן וסוחף, תמציתי ודינאמי מאוד. ישנה איכות קלאסית בסגנון הרישום התמציתי הזה, שידוע לברור לעצמו את הפרטים הנחוצים בלבד על-מנת לעצב דמות, תנועה או הבעה.

הזוגות - גבר ואישה - מסמלים סיטואציה יותר מטאפורית. אזור גבולי שבין אינטימיות זוגית - כמו בציור הזוג הצמוד זה לזה בתוך השמיכה, לבין תחושת טביעה שבה כל אחד מבני הזוג מנסה להציל את עצמו, ומותח את ראשו במאמץ מעל פני המים - בציור הזוג בניגית. אלא שהמים - כמו בפתגם - נשפכים החוצה, והתינוק, שנשפך עם המים, כלל לא נמצא. המימד הפתגמי-מטאפורי שיש לציורים הללו מקשר אותם, בקשר רחוק, אך משמעותי, לסוג הציור הפתגמי נוסח בוש ובריינגל והציורים הפלמיים מחמאות ה-16 וה-17. בהקשר זה ניתן להזכיר את ספינת השוטים של בוש, המתגדנת על הנח, את הפרסוניפיקציה של התאוה, בציור "שבעת החטאים" של בוש המתארת זוג עטוף בשמיכה, ובהכללה גדולה יותר - את המימד הביאורי-סוראליסטי שיש לציורים למרות תצמדותם לסצנות יומיומיות.

הקשר רלוטטי נוסף הוא הציור של פרנציסקו קלמנטה - הקשר שמתבחר מתוך חדגש הרב על עיצוב הראשים והכעות הפנים, (לא פעם מוגדלים, באופן יחסי לגוף), העיסוק המטאפורי ביחסי גברים ונשים, המוזרות המסויימת של הדמויות ובעיקר - סגנון הציור החי, הוירטואוזי, המתעלם מכל הצחחה אפשרית על מות הציור. בקי אינה ציירת אקספרסיוניסטית המתארת דמויות במצב-נפש שונים, אלא, יותר, ציירת סימבוליסטית המתארת סיטואציות של מצב-יחיים. המגע הקומי-מקאברי של הציורים מפרק מהם גם את הפאתוס הסימבוליסטי, ומותירם עם מידה של אירוניה עצמית, וורדוד-לחיים.

טלי תמיר
אוצרת הגלריה

מיכל בקי. נולדה ברחובות, 1962. לימודים: האקדמיה לאמנות ברהה, מילנו, 1983-1984. האקדמיה לאמנות בצלאל, 1984-1988. מתגוררת בתל אביב.